

Władysław Szczęch

Nowy budynek biblioteki Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 1-2 (26-27), 28-39

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WŁADYSŁAW SZCZĘCH¹

NOWY BUDYNEK BIBLIOTEKI PAPIESKIEJ AKADEMII TEOLOGICZNEJ W KRAKOWIE

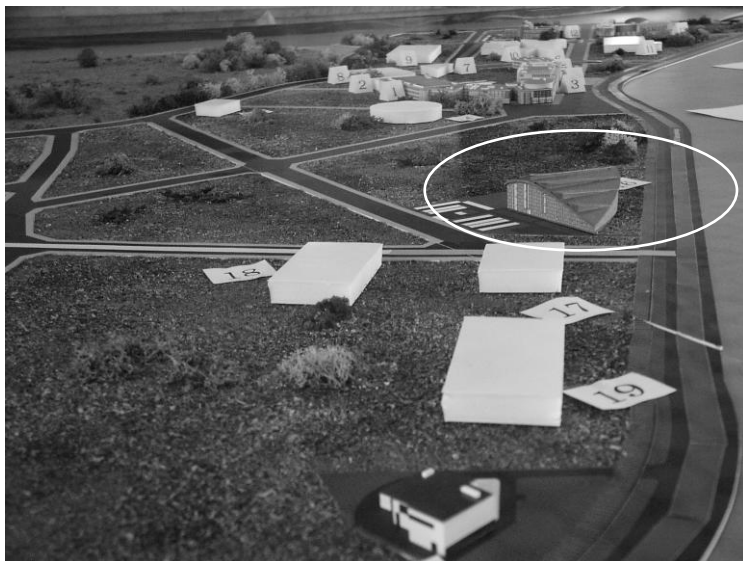
Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie została utworzona przez Ojca Świętego Jana Pawła II w 1981 r. Wówczas również powstała Biblioteka Akademii, wykorzystująca księgozbiór Krakowskiego Metropolitalnego Seminarium Duchownego.

Od wielu lat podstawową bolączką w działalności Biblioteki PAT są bardzo trudne warunki lokalowe. Obecnie podstawowe zbiory Biblioteki rozmieszczone są w czterech budynkach, przy ul. Podzamcze 8 – książki, stare druki, zbiory specjalne; przy ul. Franciszkańskiej 1 – dwie biblioteki wydziałowe; przy ul. Sławkowskiej 24 – biblioteka Instytutu Liturgicznego oraz przy ul. Bobrzyńskiego 10 – Międzywydziałowa Czytelnia Czasopism, w budynku częściowo oddanym do użytku we wrześniu 2007 r.

W drugiej połowie lat osiemdziesiątych XX w. została przygotowana przez Andrzeja Lechowskiego z Biblioteki Jagiellońskiej ogólna koncepcja nowej biblioteki dla Akademii. W drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych sprawdzano różne możliwe warianty budowy nowej biblioteki. Rozpatrywano adaptację na cele biblioteczne istniejącego już budynku, lub budowę nowego budynku dla biblioteki. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych władze Akademii podjęły decyzję o budowie nowego gmachu dla Biblioteki PAT. Zakupiono teren pod budowę w przyszłości całego zespołu budynków dla uczelni w pobliżu III Kampusu Uniwersytetu Jagiellońskiego przy ul. Bobrzyńskiego. W 1999 r. ogłoszono konkurs na koncepcję architektoniczną

¹ Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie.

kampusu Akademii, w tym budynku biblioteki, ale również budynków dydaktycznych, socjalnych, administracyjnych, budynków dla działalności naukowej, domów studenckich i kaplicy. Konkurs, w którym uczestniczyło kilka zespołów, wygrało biuro projektowe K. Ingarden & J. Ewy – Architekci z Krakowa. Biuro to ostatecznie opracowało plany nowego gmachu biblioteki.

Fot.1 Makieta III Kampusu z zaznaczoną lokalizacją biblioteki

W celu optymalnego dostosowania wznoszonego budynku do potrzeb nowoczesnej biblioteki uczelnianej podjęto różnorodne działania, m. in.:

- dr Jerzy Andrzejewski z Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego przygotował założenia funkcjonalno-techniczne biblioteki;
- odbyto spotkania i przeprowadzono robocze wizyty w nowo-budowanych bibliotekach uczelnianych, m. in. w Krakowie, Warszawie, Katowicach i Rzeszowie;
- zebrano opinie o koncepcji nowej biblioteki od dyrektorów wybranych bibliotek uczelnianych;

- do współpracy z architektami, została powołana przez Rektora PAT ks. bpa T. Pieronka, Grupa Doradcza ds. Budowy Biblioteki, złożona z doświadczonych teoretyków (prof. prof. M. Kocójowa, W. Pindlowa, K. Bednarska-Ruszajowa, J. Wojciechowski) i praktyków (dyr. dyr. E. Lankosz, A. Sokołowska-Gogut, K. Zamorski, P. Misiak) bibliotekoznawstwa oraz pracowników PAT (m. in. ks. ks. W. Rożdżeński, F. Motyka, J. Rajda, J. Bednarczyk);
- została powołana grupa pracowników Biblioteki PAT do oceny przedstawianych wersji planów projektowych i proponowanych rozwiązań.

Projektując budynek przyjęto, że należy:

- wyraźnie wyróżnić i wydzielić strefę ogólnodostępną (kontrolowaną w niewielkim stopniu), strefę czytelnika biblioteki (wstęp do niej wymaga m. in. zapisania się do biblioteki, kontrolowane jest wynoszenie książek), strefę bibliotekarzy (najtrudniej dostępną dla osób z zewnątrz);
- dostosować budynek do udostępniania większości księgozbioru w systemie wolnego dostępu do półek (ok. 2/3 księgozbioru), a więc m. in. zabezpieczyć księgozbiory przed kradzieżą, w maksymalnym stopniu skomputeryzować opracowanie zbiorów i korzystanie z nich;
- wprowadzić specjalne strefy, m. in. zbiorów specjalnych najbardziej chronionych (m. in. starych druków), magazynów zwartych z regałami przesuwными niedostępnymi dla czytelników;
- zadbać o to, aby w możliwie minimalnym stopniu krzyżowały się drogi czytelnika, bibliotekarza i książki;
- zapewnić możliwie optymalne warunki dla przechowywania zbiorów oraz pracy bibliotekarzy i czytelników w zakresie, m. in. oświetlenia, temperatury, ochrony przeciwpożarowej;
- przyjąć rozwiązania techniczne pozwalające minimalizować koszty bieżącej eksploatacji budynku z elementami BMS.

W październiku 2000 r. zatwierdzono projekt budowlany i otrzymano zezwolenie na budowę. Prace budowlane rozpoczęto 20 listopada 2000 r. W połowie 2002 r. budynek był gotowy w stanie surowym zamkniętym. W sierpniu 2002 r., po Mszy Św. w sanktuarium

Miłosierdzia Bożego w Krakowie-Łagiewnikach, na parkingu przy budynku Biblioteki, Ojciec Święty Jan Paweł II spotkał się z przedstawicielami wyższych uczelni z całej Polski i pracownikami PAT. W następnym etapie, do końca 2006 r., zostało wykończone i oddane do użytku ok. $\frac{1}{4}$ powierzchni biblioteki. W pomieszczeniach tych we wrześniu 2007 r. otwarto Międzywydziałową Czytelnię Czasopism Biblioteki PAT. W 2007 i 2008 r. przygotowany został zaktualizowany projekt zastępczy na dokończenie budowy. Od 20 kwietnia 2009 roku trwają prace wykończeniowe pozostałej części budynku. Ich zakończenie planowane jest na czerwiec 2010 r.

Fot.2-4 Zdjęcia z wizyty papieża Jana Pawła II w 2002 r.

Nowy budynek Biblioteki wyróżnia się w zabudowie dzielnicy ciekawą bryłą architektoniczną zaplanowaną na wycinku koła z pochylonym dachem w kierunku południowo-wschodnim poprzecinany pionowymi świetlikami. Forma budynku nawiązuje do okolicznych wzgórz. Fasady północna i zachodnia są proste i mają po ok. 70 m

długości, zaś zaokrąglona fasada południowo-wschodnia ma ok. 100 m. Każdą z fasad ma wyraźnie zróżnicowaną formę architektoniczną, dostosowaną do zmiennych warunków atmosferycznych i fizycznych otoczenia. Powierzchnia zabudowy wynosi ok. 3300 m², zaś powierzchnia całkowita czterokondygnacyjnego wnętrza ponad 8900 m², przy czym kolejne piętra mają coraz mniejszą powierzchnię (parter ok. 2830 m², I p. – ok. 2770 m², II p. ok. 2450 m², i najmniejsze III p. – ok. 660 m²).

Fot. 5 Budynek biblioteki o strony ul. Bobrzyńskiego

Fot. 6 Budynek od strony wejścia głównego do biblioteki

Na parterze budynku o powierzchni ok. 2830 m² zlokalizowano, m. in. hall główny, salę konferencyjną, szatnię, kawiarenkę i sklepik, pomieszczenia techniczne, magazyn zwarty oraz pomieszczenia dla archiwum. Na I piętrze o powierzchni ok. 2770 m² pomieszczą się katalogi, dyrekcja i administracja, wypożyczalnia, magazyn otwarty z wolno dostępnym księgozbiorem, separatki profesorskie i pokoje dla bibliotekarzy. Na II piętrze o powierzchni ok. 2450 m² będą znajdować się czytelnia z księgozbiorem w wolnym dostępie, zbiory specjalne (czytelnia, pracownia, dwukondygnacyjne magazyny), a także separatki profesorskie i pokoje dla bibliotekarzy. Na najmniejszym III piętrze o powierzchni ok. 660 m² będą umieszczone czytelnia multimedialne i zespołowa, oratorium oraz pomieszczenia techniczne. Ogółem w nowej bibliotece na czytelnia i katalogi przeznaczono ok. 1250 m², na magazyny zbiorów ok. 3650 m², na pomieszczenia pracownicze ok. 1050 m², na pomieszczenia pomocnicze i sanitariaty ok. 610 m², na komunikację ok. 1250 m², oraz na pomieszczenia techniczne ok. 700 m².

Szkieletowa konstrukcja stalowa budynku oparta jest na module 6 x 6 m, zaś konstrukcję nośną dachu stanowią belki z drewna klejonego, które będą widoczne wewnątrz biblioteki. System klimatyzacyjno-wentylacyjny zakłada minimalizację kosztów eksploatacji, z zastosowaniem odzysku ciepła w wymienniku obrotowym, a także waporowej cyrkulacji powietrza w przestrzeni otwartych magazynów. Instalacja klimatyzacji, ogrzewania i oddymiania budynku będzie automatycznie sterowana przez system komputerowy powiązany z systemami kontroli dostępu oraz sygnalizacji pożaru.

Fot. 7 Konstrukcja budynku, czytelnia na 2 piętrze

Fot. 8 Konstrukcja budynku

Budynek Biblioteki PAT będzie wyposażony w różne instalacje wewnętrzne, m. in. wodno-kanalizacyjną, przeciwpożarową (w tym hydranty, tryskaczowe, gaszenie gazem) oraz system sygnalizacji pożaru, oddymiania, klimatyzacji, ogrzewania i wentylacji mechanicznej z automatyką sterowania, elektryczną (w tym oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego, oświetlenia awaryjnego, a także zasilania trójfazowego, zerowania, odgromową, uziemienia); system okablowania strukturalnego; sieć komputerową; system kontroli dostępu; system telewizji dozorowej a także telewizji satelitarnej; system zabezpieczania zbiorów bibliotecznych RFID.

Fot. 9-10 Czytelnia czasopism (stan obecny – nie docelowy)

Efektywna praca biblioteki uczelnianej oraz wymienione powyżej systemy wymagają wyposażenia różnych typów, m.in.:

1. Sprzęt komputerowy i elektroniczny, w tym komputery stacjonarne i laptopy z drukarkami, skanery stacjonarne i bezdotykowe, aparaty telefoniczne, bramki kontrolne, czytniki stacjonarne i mobilne etykiet systemu ochrony książek RFID, telewizory.

2. Wyposażenie biblioteczne, w tym regały kompaktowe (ruchome) metalowe z różną głębokością półek i odstępami między półkami, regały stacjonarne metalowe o kolorystyce zróżnicowanej bokami regałów wykończonymi szkłem, wózki biblioteczne, stoliki, krzesła i fotele dla czytelników, lamy (szatnia, portiernia, wypożyczalnia, rejestracja), a także wyposażenie intrologatori.

3. Wyposażenie biurowe, w tym m. in. biurka, szafy i regały drewniane, wyposażenie sali konferencyjnej (fotele – 108 szt., stół prezydialny, rzutnik, nagłośnienie), wyposażenie pokoi socjalnych (stoły, szafki, sprzęt agd), wyposażenie szatni (wieszaki, szafki na rzeczy), oraz wyposażenie sanitariatów.

4. Urządzenia techniczne, w tym m.in. urządzenia elektryczne (agregat prądowórczy, transformatory średniego napięcia, tablice

rozdzielcze, oświetlenie wewnętrzne i zewnętrzne), 3 windy, urządzenia klimatyzacji i wentylacji, z automatyką, tryskacze, urządzenia zabezpieczenia przeciwpożarowego, a także czujniki różnych systemów zabezpieczeń.

Fot. 11 Aula

Jedną przyczyn przeciągającej się budowy biblioteki był brak wystarczających środków finansowych. Od 2002 r. Akademia podejmowała starania o dofinansowanie dokończenia budowy ze środków unijnych na rozwój regionalny, najpierw w ramach Zintegrowanego Programu Regionalnego na lata 2004-2006, a następnie Małopolskiego Programu Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013. Ostatecznie w grudniu 2008 r. została podpisana umowa z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego przewidująca dofinansowanie w wysokości 85% projektu pt. „Budowa Biblioteki Papięskiej Akademii Teologicznej w Krakowie – dokończenie”. Koszt całego projektu wynosi ok. 32 mln. zł, i powinien on być zakończony połowie 2010 r. Budowę budynku biblioteki do 2008 r. wykonywał oddział krakowski firmy Eiffage – Budownictwo – Mitex, zaś dokończenie realizuje wyłoniona w drodze przetargu publicznego firma Chemobudowa – Kraków.

Literatura:

1. Agnieszka Górka: Nowe budynki biblioteczne w Krakowie – Pychowicach. *Bibliotekarz*, nr 4/2009 s. 8-11.
2. K. Ingarden, Z. Kwapien: Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. *EBIB* nr 4/2001 (22). [dok. elektr.] <http://ebib.oss.wroc.pl/2001/22/ingarden.html> [odczyt: 14.05.2009].
3. Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie [dok. elektr.] <http://www.pat.krakow.pl/biblioteka1.php> [Strona WWW Biblioteki PAT – odczyt: 14.05.2009].